

Fra hvem? (N.N.)

111857

Fra
Hjalte Rian.
Innherad Fangeleir.

Ekne den 24. april 1946.

Til
Hr. Statsminister Gerhardsen,
Oslo.

På vegne av de politiske fanger i Innherad Fangeleir, Ekne, tillater jeg meg å sende denne henvendelse til regjeringen.

Slik som forholdene har utviklet seg fra kapitulasjonen og Norges frigjøring inntil idag, har jeg fått det inntrykk, at de tidligere NS medlemmer og de, som ved sin opptreden eller ved enkelte uttalelser har vist en likeartet holdning under den nu avsluttede verdenskrig, er blitt en uønsket folkegruppe i det norske samfund.

Denne min mening begrunnes ved de sarsanordninger, som er gitt av statsmyndighetene både før og etter den 7. mai 1945 og som anvendes av domstolene i tillegg til landets lover, og ved den offentlige mening slik som den er kommet til uttrykk ved pressens stillingtagen, ved uttalelser av foreninger og organisasjoner, ved demonstrasjonsmøter med resolusjoner og ved toneangivende kvinners og mends offentlige uttalelser.

Dette forhold er også blitt unnerstreket ved domstolenes anvendelse av anordningene, ved straffutmålingen i det hele, herunder også fradømmelse av rettigheter, som norske borgere i sin almindelighet beholder, selv om de har forbrutt seg mot landets lover, og ved de store formuesinndragninger, som idømmes.

Under disse forhold har spørsmålet om utvandring fra Norge reist seg innen vide kretser av de politiske fanger, både blandt de allerede dømte og blandt dem, som i snart et år har ventet på dømmen.

Dette spørsmål sees ikke enåidig fra de politiske fangers personlige stilling, men reises også på grunn av de store vanskeligheter som tårner seg opp både for statsmaktene og folket med hensyn til de dømt og straffedes tilbaketvenden til de yrker og stillinger, som de innehadde før de ble fengslet eller dømt.

Her vil utvilsomt en flerhet av de politiske fanger etter evne yde statsmyndighetene sin medvirking til å løse vanskelighetene og her peker den straffedømte ungdom på, at der er lagt store hindringer i veien for deres utdannelse og erhvervsmuligheter innen for landets grenser.

På denne for oss alle så alvårlige bakgrunn, tillater jeg meg som talsmand for mine medfanger å spørre, om statsmyndighetene vil yde sin medvirking til, at et større antall av de for politiske forhold dømte kvinner og menn kan få adgang til å utvandre fra Norge til land, som måtte være villig til å oppta dem som likeverdige borgere.

Ved å åpne denne adgang til utvandring vil statsmyndighetene kunne kvitte seg med et straffemerke og dermed uønsket befolkningslag, som idag er en overveldende økonomisk belastning for hele samfundet, og som også i fremtiden vil kunne befryktes å bli en økonomisk byrde for både statens og kommunenes finanser.

Jeg ser heller ikke bort fra en viss frykt for at enkelte av de fengslede og/eller dømte kvinner og menn, som derved har fått forbryterstempelen, kan ende som forbrytere mot almindelig lov og rett.

Ved å åpne adgang til utvandring vil man kunne avværge slike sorgelige følger, idet de straffedømte under nye forhold lettere vil finne en skikket leveveg uten å være hemmet av det forbryterstempel, som de bærer på seg i sitt eget fedreland.

Det kan vel også muligens pekes på, at der ved en slik utvandring blir rummeligere for den øvrige del av befolkningen med hensyn til stillinger o.l.

Uten å gå videre i denne min begrunnelse, tillater jeg meg å be Hr. Statsministeren og statssyn-

dighetene om å behandle denne sak, som er livsviktig for de dømte etterhvert som de har avsonet sin straff.

Jeg tillater meg også å be om et snarlig svar, da saken allerede nu begynner å bli aktuell for flere politiske fanger, som ønsker å benytte sine fritimer og kvellene til å lære sprog og gjennom lesning forsvrøg å skaffe seg teoretiske forutsetninger for en mulig ny fremtid.

Skulde mot formodning min erbedige og dypt alvorlige henvendelse ikke foranledige noe svar, nå jeg oppfatte det, som om statsmyndighetene ikke vil nedvirke etter denne linje til å åpne adgangen for politiske fanger til å skape en fremtid for seg og sine, når straffetiden er endt.

Erbedigst

Angående mitt virke som fengselsprest kan opplyses følgende:
Jeg ble fra 1.juli 1945 av Biskopen i Nidaros kst. for å assistere fengselspresten i Trondheim med fortrinnsvis virke på Innherad Fangeleir. Overenstemmende med dette har mitt arbeid vært utført. På Innherad fangeleir har jeg vært først og fremst i helgene, og da oppholdt med der 2-3 dager. Enkelte ganger dessuten modt i uken. Hver søndag ha jeg holdt gudstjeneste om formiddagen, dessuten foredrag og bibeltimer (helst lørdag kveld og søndag ettermiddag). Og en mengde personlige samtaler. Det er skillsmissemekling, ordning med lysing, vigsler, nadvær m.v. Dagene på leiren er sterkt opptatt. Herr leirsjefen nevner at jeg gjennemsnittlig besøker leiren 1 gang pr. uke. Han tenker naturligvis på søndagen. Riktignok blir søndagen den viktigste dag, som det alltid vil være for en prest.-Så også på fangeleiren. Men mitt virke strekker seg som det vil sees av ovenstående langt ut over dette. Foruten mitt arbeide på leiren, nevner jeg mitt arbeid utenfor leiren. Besøk av leirens fanger på sykehus, personlig besøk av pårørende, kontorarbeid m.v. Utenom denne tjeneste på Innherad Fangeleir assisterer jeg, så langt jeg har tid, fengselspresten i Trondheim ved fengslene der i byen hvor det er landssvikfanger, - Vollan, Munkegt., Kristiansten, og Misjonshotellet. For tiden prøver jeg å rekke over et ukentlig besøk på Vollan, Munkegt. og Kristiansten. Alt mitt arbeid skjer etter samråd og avtale med biskopen i Nidaros. Som det vil sees av denne redegjørelse, må en kunne si at mitt hovedarbeid faller på Innherad fangeleir. Der er X jeg de faste dager omkring hver helg, hoveddagen for en prests arbeid. Mitt arbeide ved fengslene i byen blir mere tilfeldig. Mitt virke som fengselsprest er mitt eneste arbeid og opptar hele min tid, og jeg har ingen lønn fra andre institusjoner.

Innherad Fangeleir den 2.febr.1946.

Reidar Kyllø. (sign).